

בע"ה
גבורה, שכבה צעירה
שיעור 6, מתבוננים ובונים, בוקר טוב משפחת לביא
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

6. בוקר טוב משפחת לביא

מתבוננים ובונים

שכבה צעירה

הרציונאל

בחברת הילדים (ולעיתים גם אצל המבוגרים) מקובל לחשוב שגבורה שייכת לאנשים חזקים פיזית, ולילד חזק בעל כוח זרוע יש מעמד מיוחד בכיתה ובחברה.

במקורות שלנו אנחנו מוצאים משמעות אחרת למידת הגבורה, בה הכוח והניצחון לא מופנים כלפי האחר אלא מופנים כלפי האדם עצמו, פנימה. אומר הרב קוק (עולת ראי"ה חלק א' עמוד ע"ה):
"גבורה מיוחדת היא גבורתם של ישראל, גבורה המצטיינת לא בכיבושים שמכבשים את האחרים... אלא גבורה שבעיקרה היא קשורה בכיבוש שהאדם כובש את עצמו". מכאן נוכל להבין טוב יותר את מאמרי חז"ל השונים על הגבורה כמו:

"איזהו גיבור שבגיבורים? מי שעושה שונאו אוהבו" (אבות דרבי נתן כ"ג).

"יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" (שולחן ערוך אורח חיים א', א').

"איזה הוא גיבור, הכובש את ייצרו, שנאמר (משלי ט"ז, ל"ב): "טוב אָרְךָ אֶפְיָם מִגִּבּוֹר וּמְשָׁל בְּרוּחוֹ מִלֶּכֶד עִיר" (אבות ד', א').

חכמים מלמדים אותנו שהכוחות הנדרשים מאיתנו כדי לשלוט ביצרנו, להתאפק ולעשות טוב חשובים ושווים יותר מן הכוח שנדרש לאדם בכדי לנצח במלחמה.

גבורה פיזית היא לא חסרת ערך, אך אם היא אינה ניזונה מערכים רוחניים ומקשר לקדושה, היא גבורה ריקה שיכולה להביא את האדם גם למעשי רשעות. וכך גם מצאנו בדברי הרב קוק (מאמרי הראי"ה חלק ב' עמוד 500): "גבורת אמת תמצא רק במקום שאור אלוהים שמה". וכן במדרש שמות רבה (פרשה ל"א, ג'): "יש גבורה שטובה לבעליה, זה דוד... ויש רעה לבעליה זו (של) גלית. שהיה עומד ומחרף (את ה'), ומה היה לו? שמת ככלב".

בשיעור זה נלמד את הילדים מהי מהותה האמיתית של הגבורה, נחנך אותם לכך שכולנו נקראים להתגבר ולהיות גיבורים, ושגם ילד שלא ניחן בגבורה פיזית - יכול להיות גיבור.

המטרות:

- התלמידים ילמדו מהו גיבור על פי ניתוח אירועים מהחיים.
- התלמידים יפנימו את דברי חז"ל שהגיבור הוא זה שכובש את יצרו.
- התלמידים יבינו שמי שמנצח את כולם במריבה, אינו בהכרח גיבור אמיתי.
- התלמידים יבררו איך אפשר לעשות מעשי גבורה אמיתיים בעזרת כוח פיזי.

מבנה השיעור:

- פתיחה: דגל הגבורה (עבודה יחידנית)
- שלב א': בוקר בחיי משפחת לביא (מליאה)
- שלב ב': הרמת דגלים וטבלה (מליאה)

בע"ה
גבורה, שכבה צעירה
שיעור 6, מתבוננים ובוניים, בוקר טוב משפחת לביא
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- שלב ג': "איזהו גיבור? הכובש את יצרו" (מליאה)
- סיכום: גם אני גיבור (עבודה יחידנית)

ההכנות הנדרשות:

- יש לצלם ולגזור את פתקי "אני גיבור" (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש להביא לכיתה מקלות ארטיק כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם את השלט לדלת (נספח 2), ולהכין אמצעים מתאימים לתלייתו על הלוח.

מהלך השיעור:

פתיחה: דגל הגבורה (עבודה יחידנית)

- נחלק לכל תלמיד מקל ארטיק + פתק "אני גיבור" (נספח 1).
- נבקש מהתלמידים להדביק את הריבוע בקצה המקל, כמו דגל.
- ננחה את התלמידים לקשט את הדגל ולענות על שתי השאלות המופיעות בו.

שלב א': בוקר בחיי משפחת לביא (מליאה)

- נתלה על הלוח את השלט לדלת של משפחת לביא (נספח 2).
- נספר את הסיפור, אך בכל אירוע שנגיע אליו נעצור לפני שנספר מה עשה הילד. נשאל את התלמידים איך כדאי שהילד יגיב? (מבלי להיכנס לדיון על הדברים שנאמרים).
- הסיפור, מחולק לקטעים לפי המקומות בהם צריך לעצור:
קטע מספר 1:

היום נבקר אצל משפחת לביא: אימא, אבא וארבעה ילדים.
אימא לביא עובדת כמורה בבית הספר, וצריכה כל בוקר לצאת מוקדם כדי לא לאחר לשיעור הראשון. אבא לביא מתפלל מוקדם ונוסע למשרד ישר מהתפילה. גם הוא מזדרז בבוקר כדי לא לאחר. הילדים: עוז ושמחה, תאומים בני 8, יאיר בן 5 ותמר בת 3.
עוז ושמחה הם הילדים הגדולים במשפחה. הם עוזרים כל בוקר לאימא לארגן את הקטנים, לסדר את הבית ולעלות בזמן על ההסעה לבית הספר.
עוז ושמחה הם תאומים, אבל הם מאוד שונים אחד מהשני. עוז, ילד זריז ושחקן כדורגל מעולה. בשיעור ספורט האחרון זרק את הכדור הכי חזק והכי רחוק, יותר מכ-ו-ל-ם. שמחה, ילדה איטית ועדינה, תמיד חיוך נעים על פניה.
רציתי לספר לכם על בוקר אחד בחיי משפחת לביא. בואו נפתח חלון דמיוני ונראה מה קורה שם:
קוראים לי עוז לביא ואני בן 8. יש לי תאומה, קוראים לה שמחה.
הבוקר שמעתי את אימא מעירה את כולם: "בוקר טוב ילדים חמודים, קומו התעוררו הבוקר הגיע, השמש זורחת, יום חדש מתחיל".
האמת שאני מאוד זריז, ובדרך כלל קופץ ראשון מהמיטה. אני אחראי ויודע שאימא זקוקה להרבה עזרה בבוקר, אבל דווקא היום אני מאוד עייף. אתמול הלכתי לישון מאוחר כי הייתי אצל אבישי חברי הטוב. הכנו תוכנית למסיבת יום ההולדת שלו, שתהיה היום בכיתה.

קשה לי לקום... בלב שלי מתרוצצים שני קולות: קול אחד אומר: "קום, קפוץ כבר מהמיטה, יש לך הרבה תפקידים חשובים בבוקר. נכון שאתה רוצה לעזור לאימא!". וקול שני אומר: "שטויות כל בוקר אתה עוזר לה, אז יום אחד תעזור פחות. לא נורא. תמשיך לישון. אתה עייף".

קטע מספר 2 :

למרות הכל אני אומר לעצמי "נכון שאני עייף אבל אני חייב לקום, אימא סומכת עלי". אני מזנק מהמיטה, נוטל ידיים, מתלבש ופונה לאמבטיה לצחצח שיניים, אבל...
האמבטיה תפוסה. שמחה אחותי הקדימה אותי, אני שומע שגם היא מצחצחת שיניים.
"שמחה את גומרת?" אני קורא לה "מאוחר, צריך להזדרז".
"כן, אני כבר יוצאת" היא עונה.
אבל כמו שאתם כבר יודעים, שמחה תאומה שלי, אבל היא הפוכה ממני. אני מאוד זריז והיא מאוד איטית. ידעתי שזה ייקח זמן עד שהיא תגמור, אז פניתי לחדר, לעזור לקטנים. עזרתי ליאיר לסדר את המיטה ולתמר לקשור את השרוכים, ושוב חזרתי לכיוון חדר האמבטיה. הדלת הייתה עדיין סגורה, שמחה עדיין לא יצאה.

קטע מספר 3 :

"עוד לא גמרת?" קראתי בכעס "אני חייב לצחצח שיניים לפני בית הספר. בגללך אני אאחר לתפילה ובסוף אני גם אאחר ליום ההולדת של אבישי... תצאי כבר!" צעקתי. עמדתי חסר סבלנות ליד הדלת הסגורה. "כשהיא תצא, אני אתן לה מכות" חשבתי בליבי. "למה היא לא מתחשבת כשכל-כך לחוץ בבוקר!" האגרוף שלי התרומם בכעס כדי לחבוט בדלת, ואז...
נזכרתי בשיעור האחרון שהיה לנו אתמול עם המחנך שלנו. למדנו שהכעס היא מידה רעה, שדוחפת את האדם לעשות דברים לא טובים. הורדתי את היד, ושוב קראתי לשמחה לצאת. סוף-סוף היא יצאה.
רחצתי פנים, צחצחתי שיניים ופניתי למטבח להכין לי כריך לבית הספר.
כולם כבר היו שם, שותים שוקו חם וטעים.
גם שמחה שתנה שוקו. פ-ת-א-ו-ם ראיתי שהיא מפסיקה לשתות, קמה בסערה ומסתכלת על תמר הקטנה במבט מבוהל. הסתכלתי גם אני לעבר תמר, וראיתי שהיא מחזיקה בידה שרשרת. זו הייתה השרשרת עם החרוזים הגדולים והיפים ששמחה קיבלה אתמול פרס מהמורה שלה...

קטע מספר 4 :

הייתי בטוח ששמחה תחטוף לה את השרשרת ותצעק עליה, ואולי גם תרביץ לה, אבל... שמחה נעצרה... והתיישבה בחזרה.
שמחה ראתה שאני מסתכל עליה. היא חייכה אלי חיוך קטן ואמרה לי בשקט: "כמעט הרבצתי לה, אבל לא רציתי שהיא תבכה עכשיו, אז וויתרתי לה". והמשיכה "אחר-כך כשהיא לא תשים לב, אני אקח את השרשרת".
"כל הכבוד לה", חשבתי לעצמי. "מעניין מה אני הייתי עושה במצב כזה".
גמרנו לשתות את השוקו, לקחנו את התיקים, יצאנו מהבית וחיכינו לאימא שתנעל את הדלת.

בע"ה
גבורה, שכבה צעירה
שיעור 6, מתבוננים ובונים, בוקר טוב משפחת לביא
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

עמדתי ליד הדלת כשהילקוט על גבי ובידי שקית מלאה סוכריות, שאבישי נתן לי להביא ליום ההולדת שלו בבית-הספר. חשבתי על התוכניות המיוחדות שהכנו, והנה אני רואה את יאיר מתכופף לרצפה ומרים סוכרייה...

קטע מספר 5 :

יאיר הושיט לי את הסוכרייה ואמר: "זה נפל לך מהשקית של יום ההולדת, נורא רציתי לקחת אותה לעצמי אבל זה לא שלי, קח" אמר והושיט לי אותה.
למרות כל הסיפורים של הבוקר, הגעתי לכיתה לפני הצלצול. אבישי הסתובב בכיתה נרגש, הוא קיבל רשות מהמחנך להכין את הכיתה ליום ההולדת שלו, לפני התפילה. ילדי הכיתה עזרו לו להזיז את השולחנות, לפזר ממתקים על צלחות, להכין מיץ ועוד.
דלת הכיתה הייתה פתוחה ולאט-לאט התאספו בפתח ילדים מכיתות אחרות, לראות מה אנחנו עושים. חלקם אף נכנסו לתוך הכיתה.
דניאל, הילד הכי חזק בכיתה, ניסה לגרש אותם אבל ללא הצלחה.
"תצאו מהכיתה שלנו", צעק דניאל "אתם מפריעים לנו!"
דניאל התקרב לדלת וניסה לסגור אותה. הילדים שבפתח לא נתנו לו ופתחו אותה בחזרה.

קטע מספר 6 :

דניאל התרגז, תפס את דוד, שעמד בראש המחזיקים בדלת, ונתן לו כמה מכות. שאר הילדים נבהלו ועזבו את הדלת, ודניאל הצליח לסגור אותה.
"איזה מזל שדניאל הגיבור הוציא אותם", אמר אבישי. "הם עוד היו גומרים לנו את כל הממתקים."
עמדתי בצד וחשבתי: האם דניאל באמת גיבור? גם אני יכולתי להרביץ הבוקר ולא הרבצתי! האם גם ילד שלא מרביץ יכול להיות גיבור?
אני לא בטוח, אבל אני חושב שבבית שלי היום בבוקר היו כמה מעשי גבורה.

שלב ב': הרמת דגלים וטבלה (מליאה)

- נחזור ונקריא שוב את הסיפור, הפעם ברצף.
- ניתן הוראה לילדים להקשיב טוב, ולהרים את הדגל בכל פעם שהם שומעים מעשה גבורה. למורה - מעשי הגבורה הם:
 - עוז מתגבר על העייפות וקם.
 - עוז מחכה בסבלנות ששמחה תגמור לצחצח שיניים ולא מרביץ לה.
 - שמחה מוותרת לתמר על השרשרת ולא חוטפת לה כדי שתמר לא תבכה.
 - יאיר מרים את הסוכרייה ומושיט אותה לעוז למרות שהוא מתגרה.
- נשרטט טבלה על הלוח ונכתוב בסופה מחסן מילים.

שם הילד	תיאור המעשה	מהי הגבורה

בע"ה
גבורה, שכבה צעירה
שיעור 6, מתבוננים ובונים, בוקר טוב משפחת לביא
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

מחסן מילים: וויתור, התגברות, התאפקות, הרגעות, הרבצה, זריזות, חוזק, עזרה, כשלון, כעס, שליטה, ניצחון, התרחקות מ...

- נעצור את הסיפור בכל פעם שהדגלים מורמים ונמלא את הטבלה בעזרת התלמידים.
למורה - הטבלה המלאה:

שם הילד	תיאור המעשה	מהי הגבורה
עוז	מתגבר על העייפות וקם	התגברות, זריזות, עזרה
עוז	מחכה בסבלנות ששמחה תגמור לצחצח שיניים	התאפקות, הרגעות
שמחה	מוותרת לתמר על השרשרת ולא חוטפת לה	וויתור, הרגעות
יאיר	מרים את הסוכרייה ומושיט אותה לעוז	התאפקות, שליטה

- נמשיך עם הפסקות עד סוף הסיפור ונדון בכיתה האם גם מעשהו של דניאל היה מעשה גבורה.

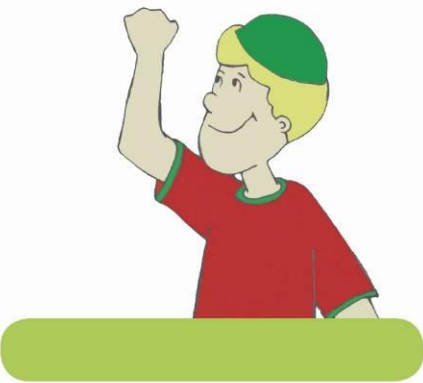
- שלב ג': "איזהו גיבור? הכובש את יצרו"** (מליאה)
- נסביר לתלמידים מהי גבורה לדעת חז"ל, על פי המשנה באבות ד', א': "איזהו גיבור? הכובש את יצרו".
- נכתוב את המשנה על הלוח מעל הטבלה.
- נברר עם התלמידים האם הילדים בטבלה הם גיבורים על-פי חז"ל? ומה עם דניאל?
- נבקש מהתלמידים לתת דוגמה של ילד שיש לו כוח פיזי ועושה איתו מעשה גבורה.

סיכום: גם אני גיבור (עבודה יחידנית)

- נבקש מכל תלמיד לכתוב בצד הריק של הדגל (עם הציור), שני דברים בהם הוא עצמו גיבור.
- נאפשר לילדים לשתף את הכיתה בתוצרים שלהם.

נספח 1: אני גיבור

 <hr data-bbox="284 763 783 768"/>	<p>◇ כתב שם של גבור שאתה מכיר:</p> <hr data-bbox="890 465 1394 470"/> <p>◇ מדוע הוא גבור בעיניך?</p> <hr data-bbox="890 633 1394 638"/> <hr data-bbox="890 701 1394 705"/> <hr data-bbox="890 768 1394 772"/>
 <hr data-bbox="284 1361 783 1366"/>	<p>◇ כתב שם של גבור שאתה מכיר:</p> <hr data-bbox="890 1064 1394 1068"/> <p>◇ מדוע הוא גבור בעיניך?</p> <hr data-bbox="890 1232 1394 1236"/> <hr data-bbox="890 1299 1394 1303"/> <hr data-bbox="890 1366 1394 1370"/>
 <hr data-bbox="284 1960 783 1964"/>	<p>◇ כתב שם של גבור שאתה מכיר:</p> <hr data-bbox="890 1662 1394 1666"/> <p>◇ מדוע הוא גבור בעיניך?</p> <hr data-bbox="890 1830 1394 1834"/> <hr data-bbox="890 1897 1394 1901"/> <hr data-bbox="890 1964 1394 1968"/>

נספח 2: שלט לדלת של משפחת לביא

